

focus@ongewervelden.4

april 2007

4de focus@ongewervelden 2007

Wie wil meewerken aan de nieuwe dagvlinderatlas? Wie gaat er mee op internationaal libellenkamp in Roemenië? Of behoor je tot de snelle beslissers en ga je zaterdag naar de libellenstudiedag in Nederland?

Geïnteresseerd in mieren? Dan is er de vernieuwde website met determinatiesleutels.

Ook deze maand keuze te over: dagvlinders, libellen, mieren, nachtvinders, lieveheersbeestjes...

Volgende thema's komen aan bod:

- Dier van de Maand: Oranjetipje (*Anthocharis cardamines*)
- nieuwe Vlaamse Dagvlinderatlas
- Mieren
- Libellenstudiedag in Nederland 31/03/07
- International dragonfly camp in Romania
- cursussen april/mei 2007
- de activiteitenkalender
- varia

Dier van de maand: Oranjetipje (*Anthocharis cardamines*)

Tekst : M. Zwertvaegher
Foto's : G. Groenez

Beschrijving

Het mannetje van het Oranjetipje valt op door de felle oranje vleugeltip op de bovenkant van de voorvleugel.

Het vrouwtje mist deze gekleurde vleugeltip en toont daar een kleine zwarte vleugelrand.

De onderzijde van de achtervleugel is bij de beide geslachten wit met een geelgroen camouflage patroon.

Indien het niet echt zonnig is, zit de vlinder met gesloten vleugels op een bloem of een blad en door zijn camouflage is de vlinder zeer moeilijk waar te nemen.

Bij regen en storm blijft de vlinder zo onbeschermd op die plaats zitten en wacht zonniger weer af.

Het mannetje valt, vliegend met die oranje vleugelvlekken, geweldig op en wordt dan ook veelvuldig gezien. Het vrouwtje daarentegen wordt zeer vaak verward met een Klein koolwitje of een Klein geaderd witje.

Vliegtijd

Het Oranjetipje kent één generatie per jaar en overwintert als pop.

De vlinder vliegt van begin april (week 14) tot eind mei (week 22).

De top der vliegtijd is gewoonlijk begin mei.

Biotoop

Het voorkeursbiotoop van het Oranjetipje is een vochtig weiland, waar de waardplant, de Pinksterbloem, massaal voorkomt. Door gewijzigde landbouwmethoden (overbemesting) zijn zulke weilanden helaas maar weinig te vinden. De vlinder wenst in de onmiddellijke omgeving van zo'n weiland ook nog een houtterige vegetatie. Deze struiken zijn nodig om zijn popstadium door te komen. Volledig vlakke weidegebieden, met Pinksterbloemen maar zonder houtkant, zijn dan ook geen geschikt biotoop.

De vlinder heeft zich echter aangepast en komt momenteel vaak voor in open bossen. Ook in tuinen wordt deze vlinder af en toe en in kleine aantallen aangetroffen.

Deze vlinder is dan ook in gans Vlaanderen aan te treffen. Een uitstap in park of open bosgebied op een mooie lentedag op het eind van april of begin mei levert gegarandeerd enkele mooie waarnemingen van deze kleurrijke tipjes op.

Voedselplanten

Pinksterbloem, look zonder look, judaspenning, koekoeksbloem, smeewortel.

Waardplant en rups

Pinksterbloem, look zonder look en judaspenning.

Het is een groene rups met kleine zwarte stippen. De rups is goed gecamoufleerd omdat hij zich op de stengel van zijn waardplanten schuilhoudt.

Op het einde van het popstadium kan men reeds het geslacht van de vlinder bepalen, daar de oranje kleur van de vleugeltip zich door de huid van de pop manifesteert.

De nieuwe Vlaamse Dagvlinderatlas: medewerkers gezocht

De laatste gebiedsdekkende verspreidingsgegevens van dagvlinders in Vlaanderen werden begin van de jaren '90 verzameld in het kader van het toenmalige vlinderproject van de JNM (Jeugdbond voor Natuur en Milieu). In 1999 verscheen aan de hand van die gegevens het boek « Dagvlinders in Vlaanderen: ecologie, verspreiding en behoud ».

Een **nieuwe atlas** is gepland voor **2010**.

In **2007, 2008 en 2009** zou men de dagvlinders in Vlaanderen intensief willen **inventariseren** op de volgende manieren:

1. losse waarnemingen verzamelen van alle soorten in alle atlashokken
2. aantalschattingen van alle soorten in steekproefhokken waarin bepaalde kilometerhokken in detail geteld worden
3. een gedetailleerde inventarisatie van de Rode Lijstsoorten
4. dagvlindermonitoring

1. Losse waarnemingen verzamelen van alle soorten in alle atlashokken

Alle dagvlinders welke men in Vlaanderen waarneemt (tuin, stadscentrum, bos, wegberm, enz...) worden genoteerd met datum, naam waarnemer en plaatsgegevens (liefst in 1 km UTM hok of anders een toponiem of straatnaam).

2. Aantalschattingen van alle soorten in steekproefhokken waarin bepaalde kilometerhokken in detail geteld worden.

Alle 1 km UTM hokken van Vlaanderen op dagvlinders inventariseren is onbegonnen werk.

Toch is het wenselijk te weten welke dagvlinders men in om het even welk UTM hok kan verwachten. De statistiek brengt hulp.

Ongeveer 1/6 van alle UTM hokken worden uitgebreid geïnventariseerd en op basis van die gegevens en in functie van biotoopgelijkenissen in naburige uurhokken wordt afgeleid welke vlinders daar kunnen aanwezig zijn.

Het principe is als volgt: Alle 10 km UTM hokken (100 km²) in Vlaanderen worden onderverdeeld in 4 keer 5km UTM hokken (25 km²). Van deze 5km UTM hokken worden er telkens 2 geselecteerd en in ieder van deze wordt 8 maal een 1 km UTM hok aangeduid.

De **Vlaamse vlinderwerkgroep** vraagt aan de medewerkers om zo'n **5 km UTM hok** te **adopter**en (dus 8 maal 1km uurhok).

Van de medewerkers wordt verwacht dat ze in de maanden **mei, juli en augustus** in hun geadopteerde uurhok bij goed weer **1 uur** wandelen, **alle biotopen** aandoen en er de **totalen per soort** noteren.

3. Een gedetailleerde inventarisatie van de rode lijst soorten

Naar de rode lijstsoorten wordt **specifiek gezocht**. Naast de normale notatie van datum, waarnemer en UTM hok wordt ook de waarnemingsplaats aangeduid op een kaart.

4. Dagvlindermonitoring

Hieronder wordt verstaan: het **wekelijks** lopen van een **vaste route** (circa **1 km**) **tussen 1 april en 30 september** bij vlindervriendelijke weersomstandigheden. Het aantal exemplaren van de verschillende soorten wordt geteld in een denkbeeldige kooi rond de waarnemer (links 2,5 m, rechts 2,5 m en 5 m voor en boven de teller).

Informatie over het vlinderproject: <http://www.vlinderwerkgroep.be/>

Op deze website kan je de volledige handleiding downloaden, kiezen uit de nog vrije uurhokken en gedetailleerde kaarten downloaden van steekproefhokken.

Heb je nog meer vragen, dan kan je terecht bij: Dirk Maes (dirk.maes@inbo.be) of Wouter Vanreusel (wouter.vanreusel@natuurpunt.be).

Mieren

Amper een winter en een superzacht voorjaar dragen er zeker toe bij dat de bosmieren staan te dringen om boven op hun oude koepel in de eerste zonnestralen hun batterijen te komen opladen. Dit is dan ook het geschikte moment om onze bosmieren in een wetenschappelijk kader aan jullie voor te stellen als de drie musketiers die uiteindelijk met vier bleken te zijn. In een nieuwe pagina **bosmieren** geven we een sleutel mee om onze inheemse soorten van een juiste identiteit te voorzien. De veldwerkers worden niet alleen geconfronteerd met bosmieren maar stuiten tijdens hun speurtochten soms ook op verrassingen. Zo werden twee nieuwe soorten aan onze Belgische mierenfauna toegevoegd namelijk de **gastslankmier** en het **spookdraaigatje**.

In de fiche van **Dolichoderinae** willen we door een bespreking van de typebeschrijving de gegevens die wij hier hanteren, rechtvaardigen en geven we een determinatiesleutel voor de soorten van België. We geven de typebeschrijving van het genus ***Polyergus***, ***Hypoponera schauinslandi*** en ***Lasius meridionalis*** en voegden afbeeldingen toe in de fiche van ***Tetramorium*** en ***Formica exsecta***.

In het overzicht van de **taxonomen** vulden we de biografie van Lepeletier aan.

www.formicidae.be

Libellenstudiedag in Nederland 31/03/07

Dit jaar organiseert de **Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie** (NVL) tijdens haar 10 jarig bestaan een Libellenstudiedag.

Interessante lezingen en de start van een landelijk libellenonderzoek van de KNNV en de NVL zullen daarin onderdeel zijn.

Zaterdag 31 maart te Zwolle, zaal Ecodrome

Programma (onder voorbehoud)

10.00	Aankomst (koffie staat klaar)
10.25	Opening door dagvoorzitter Robert Ketelaar
10.30	Hoogveenglanslibel, Dick Groenendijk
10.55	Noordse Glazenmaker, Peter de Boer
11.15	Koffiepauze
11.30	MysteryQuiz, Tim Termaat
11.45	Algemene Leden Vergadering
12.15	Quizontknoping
12.30	Lunch, boekenmarkt

13.30	Start Libellenproject KNNV
14.00	Columns 10 jaar NVL
14.30	Theepauze
14.45	Zuidelijke heidelibellen in Nederland
15.15	Groene glazenmaker
15.45	Prijsuitreiking Quiz en Fotowedstrijd
15.55	Afsluiting door dagvoorzitter
16.00	Einde

Zie ook <http://brachytron.nl> voor een definitief programma, bestemmingsgegevens, meer info.

Libellennieuws Nederland (LN) wordt gecompileerd in samenwerking met de Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie (NVL)

De NVL heeft als doel: het **stimuleren van de studie** naar en de **bescherming van libellen**.

Vier maal per jaar geeft de NVL een Nieuwsbrief uit. Daarnaast verschijnt er tweemaal per jaar het blad Brachytron met artikelen over ecologie, gedrag en levenswijze van libellen, wetenschappelijke mededelingen en boekbesprekingen.

Wilt u lid worden van de NVL?

Dat kost slechts 13,00€ per jaar en voor jongeren tot 25 jaar 7,00€. Ieder nieuw lid ontvangt een speciale editie (in kleur) van de Brachytron met daarin artikelen over goede libellengebieden in Nederland.

Voor meer info of een folder mail naar nvl@vlinderstichting.nl .

International Dragonfly Camp in Romania

The dragonfly fauna of Romania is amongst the least known of Europe.

Large areas are virtually unexplored and the distribution of many species is unclear.

This is not due to the lack of good habitats or interesting dragonflies.

No, Romania has simply been neglected.

In order to change this **Cosmin Mancu** and **Vincent Kalkman** have organised a project on Romanian dragonflies. Funded by the WWF-The Netherlands Cosmin will do fieldwork and build a database on Romanian odonates.

In order to lure more odonatologist to Romania a dragonfly camp will be organised from **15 to 20 July 2007**. This camp will take place in **Baile Herculane** (Hercules Baths), a resort with hot springs in the lower parts of the Transylvanian Alps (south west Romania). The area offers good opportunities to explore the lakes and brooks in the mountains or to make daytrips to the nearby Danube river. In Baile Herculane (Hercules Baths) it is possible to stay in a hotel (from 30 euro up), in cabins (from 10 euro up) or to put your tent in the wild for free.

The area is easy to reach by car and is well connected with public transport.

Each day you can go out on fieldwork on your own or join one of the organised excursions. On two or three evenings presentations will be given.

Some more about the place:

<http://www.baile-herculane.ro/site/hystory.htm>

Sent a mail to Vincent Kalkman, kalkman@naturalis.nl if you are interested in joining the fieldwork or for any other information. We will then keep you informed.

Cosmin Mancu & Vincent Kalkman

Verder nog onderstaande mail ontvangen over dit geplande kamp.

Dear all,

At the moment about 20 to 25 persons from 12 countries are thinking of joining the dragonfly camp in Romania and probably we will be with a group of 15 to 25. In order to have a place to sleep we should start making reservation for hotels or cabins. So please contact Cosmin Mancu in order to book a hotel or cabin (cosminovidiu@yahoo.com). Please give information on your name(s), address, the period you want to stay and if you want to stay in a hotel or in a cabin. Of course you can also make reservation yourself. You can also ask Cosmin other questions on Baile Herculane and he can also give information on other places to visit during your Holiday in Romania.

In May we will send all of you more information on the locality (we try to send detailed maps of the area) and on how we will meet each other. Probably we will use a café or restaurant as meeting place where we would gather in the mornings and evening to discuss results and fieldtrips. Some persons will go by plane to Romania and others by car. Let Vincent (kalkman@naturalis.nl) know if you would like to travel together, I will then try to make arrangements.

I made PDF's containing information on Baile Herculane (the place where we stay), on visas for Romania and on traveling in and to Romania. This information was taken from the Lonely Planet of 2004. You can find these on [<ftp://mail1.nnm.nl>](ftp://mail1.nnm.nl) in the map Romania info. Sent a mail to Vincent kalkman@naturalis.nl if you want to receive them by e-mail.

Best wishes, Vincent Kalkman & Cosmin Mancu

V.J. Kalkman
European Invertebrate Survey - Nederland
naturalis - National Museum of Natural History
PO-box 9517
NL-2300 RA Leiden
The Netherlands
tel. +31-(0)71-5687413

Libellencursus te Peer

Ook voor "groentjes"

Iedereen heeft wel al eens een libel gezien. Als blinkende juweeltjes zoeven ze wendbaar door de lucht.

Voor deze cursus is **geen voorkennis** vereist. **Nobby Thys** legt ons alles van A tot Z uit over het leven en laten van deze prachtige luchtacrobaten.

Eerst luistervinken...

Tijdens de theoretische lessen leren we over de ecologie en de kenmerken van libellen en waterjuffers. We maken kennis met de voornaamste Vlaamse soorten en hoe je ze kan herkennen.

... en dan koekoekeloeren!

Gewapend met een vlindernet gaan we tijdens de excursies op zoek naar zoveel mogelijk verschillende soorten. Met behulp van een handige veldtabel brengen we de soorten op naam.

22 mei en 29 mei: Theorie

02 juni en 11 aug: Excursie

De **theoretische lessen** gaan door op **dinsdagavond van 19.30u tot 22.30u**.

De **excursies** worden gespreid om zoveel mogelijk verschillende soorten te kunnen vinden. Ze gaan telkens door op **zaterdagmiddag van 14.00u tot 17.00u**.

Milieuklas (gebouw Esmeralda) , **Steenweg Wijchmaal 66, Peer**

Inschrijven

Natuurpuntleden betalen € 10,00. Niet-leden betalen € 12,50.

De cursustekst is inbegrepen in de prijs.

Maximaal 20 deelnemers.

Je bent ingeschreven na storting van het cursusgeld op rekeningnr 454-2090621-49 met de vermelding "*Libellencursus 2007*".

Info: Marleen Massonnet, 0487 55 24 87, marleen.massonnet@gmail.com

Cursussen april/mei 2007

Lesgever is **Nobby Thys**, 014/47 29 55, nobby.thys@natuurpunt.be, tenzij anders vermeld.

Dagvlinders voor beginners

Provincie Oost-Vlaanderen

Natuurpunt Educatie i.s.m. Natuurpunt Regio Denderstreek

Plaats: café Kalisj, Pollarestraat 126, Ninove

Theorie: 11/4 en 25/4 van 19u30 tot 22u30

Praktijk: 06/5, 09/6, 08/7, 05/8 (halve dag) en 02/6 (hele dag)

Prijs: 15€ leden en 30€ niet-leden op 979-3529555-21 met vermelding 'dagvlindercursus'

Info: Kris De Wit, 054/32 52 65, kris.dewit@skynet.be

Provincie Limburg

Natuurpunt Noord-Limburg i.s.m. Gemeente Overpelt

Plaats: CC Palethe, Jeugdlaan 2, Overpelt

Theorie: 20/4 en 11/5 van 19u00 tot 22u00

Praktijk: 05/5, 02/6 en 07/7 (pm)

Prijs: gratis

Inschrijven: Luc Winters, 011 64 58 42, luc.winters@pandora.be

Lesgever: Jef Lommelen

Nachtvlinders

Provincie Limburg

Natuurpunt Educatie i.s.m. Natuurpunt Hasselt-Zonhoven

Plaats: bio-lokaal Domein Kiewit, Putvennestraat z/n, Hasselt

Theorie: 18/4 en 25/4 van 19u30 tot 22u30

Praktijk: 11/5 en 01/6 van 22u00 tot 01u00

Prijs: 15€ leden en 20€ niet-leden

Inschrijven: Angela Swinkels, 0494/43 28 48, swinkey_9@yahoo.com

Lesgever: Wim Veraghtert

Provincie Oost-Vlaanderen

Natuurpunt Lampyris, Invertebratenwerkgroep Vlaamse Ardennen *plus*

Plaats(theorie): kasteel 't Park Liedts, Parkstraat, Oudenaarde

Theorie: 19/4 en 26/4 van 19u30 tot 22u30

Praktijk: 25/5, 31/5, 09/6, 23/6 van 22u00 tot 1u00 en 24/6 van 1u00 tot 6u00

Prijs: 15€ leden en 20€ niet-leden op 001-4040156-85 met vermelding 'nachtvlindercursus'

Info: Anne Fobert, 055/21 01 37, lampyris@telenet.be

Lesgevers: Marc Zwertvaegher, Wim Veraghtert en Ronny De Clercq

Provincie Antwerpen

Natuurpunt Educatie i.s.m. Natuurpunt De Wulp

Plaats: BC Landschap De Liereman, Schuurhovenberg 43, Oud-Turnhout

Theorie: 19/4 en 26/4 van 19u30 tot 22u30

Praktijk: 04/5 en 11/5 van 20u00 tot 23u00

Prijs: 15€ leden en inwoners Oud-Turnhout en 20€ niet-leden op 403-0047341-78 met vermelding 'nachtvlindercursus'

Info: BC Landschap De Liereman, 014/42 99 66, bc.deliereman@natuurpunt.be

Lesgever: Wim Veraghtert en Maarten Jacobs

Natuurpunt Educatie i.s.m. Natuurpunt Dubbelloof

Plaats: gemeenschapszaal, Kerkplein 1, Tongerlo-Westerlo

Theorie: 23/4 en 30/4 van 19u30 tot 22u30

Praktijk: 05/5 en 10/8 (bij zonsondergang)

Prijs: 10€ leden en 12€ niet-leden

Inschrijven: Marc Niclot, 014/54 05 74, marc.niclot@pandora.be

Lesgever: Wim Veraghtert

Natuurpunt Educatie i.s.m. Natuurpunt Zuidrand Antwerpen

Plaats: Lokaal ijsvogel, Fort VII, Legerstraat 40, Wilrijk

Theorie: 03/5 en 12/5 van 19u00 tot 22u00

Praktijk: 12/5 van 22u30 tot 01u30

03/8 van 21u30 tot 00u30

Prijs: 15€ leden en 20€ niet-leden op 979-9767547-40 met vermelding : 'nachtvlindercursus + naam, telefoon + ev. E-mail'

Info: Catherine Vandercruyssen, 03/288 81 07, cvdv@pandora.be

Lesgever: Wim Veraghtert

Libellen

Provincie Antwerpen

Natuurpunt Educatie i.s.m. Natuurpunt Geel-Meerhout

Plaats: SAIO, De Billemontstraat 77, Geel

Theorie: 19/4 en 26/4 van 19u30 tot 22u30

Praktijk: 20/5, 27/5, 19/8 van 14u00 tot 17u00 en 11/8 van 9u00 tot 12u00

Prijs: 18€ leden en 38€ niet-leden (incl. lidmaatschap) op 001-3716635-59 met vermelding 'libellencursus'

Info: Jeannine Simonis, 014/59 31 65, jeannine.simonis@pandora.be

Provincie Limburg

Natuurpunt Educatie i.s.m. Natuurpunt Meeuwen – Gruitrode/Peer

Plaats: Milieuklas, gebouw Esmeralda, Steenweg Wijchmaal 66, Peer

Theorie: 22/5 en 29/5 van 19u30 tot 22u30

Praktijk: 02/6 en 11/8 van 14u00 tot 17u00

Prijs: 10€ leden en 12.50€ niet-leden op 454-2090621-49 met vermelding libellencursus

Inschrijven: Marleen Massonnet, 011/63 35 17, marleen.massonnet@gmail.com

Lieveheersbeestjes

Provincie Oost-Vlaanderen

Natuurpunt Educatie i.s.m. Natuurpunt Zuid-Waasland

Plaats: VTS3, Breedstraat 104, Sint-Niklaas

Theorie: 09/5 van 19u30 tot 22u30

Praktijk: 13/5 en 02/6 van 14u00 tot 17u00

Prijs: 12,50€/leden NP en JNM en 22,50€/niet-leden op 880-4709431-31 met vermelding "cursus LHB"

Info: Theo Fisher, 03/776 90 38

Lesgever: Wim Veraghtert, 014/47 29 55, wim.veraghtert@natuurpunt.be

Insecten voor beginners

Provincie Oost-Vlaanderen

Natuurpunt Educatie i.s.m. Natuurpunt Scheldeland

Plaats: cafetaria Hommelveld van serviceflats Scheldezicht, Wegvoeringstraat 57, Wetteren

Theorie: 08/5 en 15/5 van 19u00 tot 22u00

Praktijk: 09/6, 23/6 en 05/8 van 14u00 tot 14u00

Prijs: 20€/leden en 30€/niet-leden op rekening 001-1264471-55 met vermelding "insectencursus"

Info: Antoon Blondeel, 0477/32 16 78, antoon.blondeel@skynet.be

Provincie Limburg

Natuurpunt Educatie i.s.m. Natuurpunt Beringen en VBC De Watersnip

Plaats: BC De Watersnip, Grauwe Steenstraat 7/2, Koersel-Beringen

Theorie: 10/5 en 17/5 van 19u00 tot 22u00

Praktijk: 26/5 en 02/6 van 9u00 tot 12u00

Prijs: 15€/leden en 25€/niet-leden, ter plaatse te betalen
Inschrijven: BC De Watersnip, 011/45 01 91, jan.kenens@lne.vlaanderen.be

Provincie Antwerpen

Natuurpunt Educatie i.s.m. Natuurpunt Schijnvallei

Plaats: CC 't Gasthuis, Turnhoutsebaan 199, Wijnegem

Theorie: 11/5 en 18/5 van 19u00 tot 22u00

Praktijk: 20/5, 10/6 van 10u00 tot 13u00 en 12/6 van 19u00 tot 22u00

Prijs: 28€/leden en 48€/niet-leden

Inschrijven: secretariaat Natuurpunt Schijnvallei, 03/354 55 06, info@schijnvallei.be

Insecten in de tuin

Provincie Antwerpen

Natuurpunt Educatie i.s.m. Natuurpunt Hobokense polder

Plaats: station Hoboken-Polder, Berkenrodelei, Hoboken

Theorie: 31/5 van 9u30 tot 12u30

Praktijk: 31/5 van 13u30 tot 16u30

Prijs: 6€/leden en 9€/niet-leden op 979-6399607-37 met vermelding "cursus insecten in de tuin"

Inschrijven: Ria Thys, 03/289 73 66, ria.thys@telenet.be

Lesgever: Joeri Cortens, 014/47 29 55, joeri.cortens@natuurpunt.be

Activiteitenkalender

5 april 2007

Ronse

Determinatie ongewervelden

Afspraak: De Woeste Hoogte, Hotondstraat 2, 9600 Ronse 19u30 - 22u30

Organisatie: NP Lampyris, invertebratenwerkgroep Vlaamse Ardennen *plus*

Info: Anne Fobert 055/ 21.01.37 of lampyris@telenet.be

10 april 2007

Herentals

Plaatsen van fuik

Afspraak: na te vragen indien geïnteresseerd

Organisatie: NP Dubbelloof, werkgroep waterleven

Info: Erik Stoffelen 03/ 651.67.64 of ericstoffelen@skynet.be

11 april 2007

Herentals

1ste maal bemonsteren Herentals Stenendijk

Afspraak: Infobord Roerdompstraat om 9u00

Organisatie: NP Dubbelloof, werkgroep waterleven

Info: Erik Stoffelen 03/ 651.67.64 of ericstoffelen@skynet.be

12 april 2007

Olen

Determinatie waterdiertjes

Afspraak: Pastorie St. Jozef Olen, Lichtaartseweg 200 om 19u30– 22u00

Organisatie: NP Dubbelloof, werkgroep waterleven

Info: Erik Stoffelen 03/ 651.67.64 of ericstoffelen@skynet.be

12 april 2007

Zutendaal

Insectendeterminatie-avond

Afspraak: Bijen- en insectencentrum 'De Lieteberg', Zuurbroekstraat 16, Zutendaal van 19u tot 22u.

Organisatie: NP Educatie

Info + inschrijven: Nobby Thys 014/ 47.29.55 of nobby.thys@natuurpunt.be

13 april 2007

Turnhout

Cursus rond het thema **insectendeterminatie** (kadervorming)

Afspraak: Secretariaat Natuurpunt Educatie, Graatakker 11 Turnhout van 19u tot 22u.

Organisatie: NP Educatie

Info + inschrijven: Nobby Thys 014/ 47.29.55 of nobby.thys@natuurpunt.be

13 april 2007

Eeklo

Voorstelling vlinderjaarverslag 2006 + dia-avond over vlinders in Roemenie

Afspraak: Marmai, Schaperijstraat 88, Eeklo van 20u tot 23u

Organisatie: NP Vlinderwerkgroep Meetjesland

Info: Marc Zwertvaegher 09/ 253.52.85 of marc.zwertvaegher@pandora.be

27 april 2007

Zammel

2de maal metingen in het veld

Afspraak: kerk van Zammel om 9u00

Organisatie: NP Dubbelloof, werkgroep waterleven

Info: Erik Stoffelen 03/ 651.67.64 of ericstoffelen@skynet.be

28 april 2007

Olen

Analyses watermonsters

Afspraak: Pastorie St. Jozef Olen Lichtaartseweg 200 om 09u. – 17u.

Organisatie: NP Dubbelloof, werkgroep waterleven

Info: Erik Stoffelen 03/ 651.67.64 of ericstoffelen@skynet.be

3 mei 2007

Ronse

Determinatie ongewervelden + voorbereiding " Safari in 't park "

Afspraak: De Woeste Hoogte, Hotondstraat 2, 9600 Ronse 19u30 - 22u30

Organisatie: NP Lampyris, invertebratenwerkgroep Vlaamse Ardennen *plus*

Info: Anne Fobert 055/ 21.01.37 of lampyris@telenet.be

12 mei 2007

Herk – Mombeek

Insectenexcursie in de vallei van de Mombeek

Afspraak: parking kruispunt Sasput-Muntelbeekstraat te St-Lambrechts-Herk om 14u00

Organisatie: NP Hasselt – Zonhoven , SAP

Info : Jan Wyers 0475/ 31.37.09 of jan.wyers@skynet.be

12 mei 2007

Zammel

Waterwandeling, cursus natuurgids

Afspraak: kerk van Zammel om 9u00

Organisatie: NP Dubbelloof, werkgroep waterleven

Info: Erik Stoffelen 03/ 651.67.64 of ericstoffelen@skynet.be

13 mei 2007

Westerlo

Plaatsen van fuik

Afspraak: na te vragen indien geïnteresseerd

Organisatie: NP Dubbelloof, werkgroep waterleven

Info: Erik Stoffelen 03/ 651.67.64 of ericstoffelen@skynet.be

14 mei 2007

Westerlo

1ste maal bemonsteren Westerlo

Afspraak: Broekstraat-Zoerleberg Westerlo om 14 uur

Organisatie: NP Dubbelloof, werkgroep waterleven

Info: Erik Stoffelen 03/ 651.67.64 of ericstoffelen@skynet.be

16 mei 2007

Olen

Determinatie waterdiertjes

Afspraak: Pastorie St. Jozef Olen, Lichtaartseweg 200 om 19u30– 22u00

Organisatie: NP Dubbelloof, werkgroep waterleven

Info: Erik Stoffelen 03/ 651.67.64 of ericstoffelen@skynet.be

Varia

Wil je de [focus@ongewervelden](mailto:focus@ongewervelden.be) in de toekomst *niet meer* ontvangen, geef dan jouw naam en e-mailadres door op ons **contactadres**: focus.ongewervelden@telenet.be

Je kan op dit adres ook terecht voor het doorgeven van gegevens van andere geïnteresseerden, mededelingen en teksten voor de volgende focus, vragen en suggesties...

De lijst met namen alwaar uw waarnemingsgegevens naar toe te sturen is te vinden op volgend website adres : <http://users.pandora.be/lampyril/lampyril/focus.htm>

Dank voor het lezen en tot de volgende keer.